

EXPLICATIO FABRICÆ ET VSVS.

Hunc quidem Quadrantem superius inter Instrumenta delineata numero 7. explicuimus, aliâ tamen ratione dispositum; ita ut intra cryptam muralem in axe quodam forti Chalybeo Zenith & Nadir respiciente convolueretur, & simul intra muri cryptici circumferentiam, Armillam firmam haberet Azimuthalem, quemadmodum isthuc cum alijs requisitis, huc pertinentibus, sufficienter & depictum & explicatum est. Verum cum ibidem pollicitus sim, me suo loco alteram ejus dispositionem, quâ ab initio usus fueram, ostensurum, en eam hic habes: quæ brevibus sic explanabitur: ABCD ipse Quadrans, A Centro descriptus, & Quadrato A E F G comprehensus. Eius Regula A C I, inferius extenditur, ad manubrium H, prope quod est pinnacidium, rimulas habens superiori ad C-Parallelas. Elongatur verò à C in I superiore parte, ut Quadratum ubiq; contingere possit: cui superius fila quædam Orichalcica juxta I sustentaculi loco addita sunt, quò index in lineâ rectâ ubique permaneat. Quæ à posteriore parte visuntur A L M N O ferreum fulcrum indicant, Quadrantem totum in plano Horizontali substrato Orthogonaliter sustinens. Nam juxta A Horizonti Azimuthali instar tenaculi habentis infra se cochleolam plumatam, associatur, ut in eo per manubrium quod à posteriore parte est, in ipso Azimuthali circulo quâcunq; lubuerit, circumduci queat. Ipse verò Azimuthalis Circulus, de quo loquor, per literas P Q R S repræsentatur. Per X verò indicantur quinque columnæ fortes totam machinam gestantes, apud quarum capitella juxta Y Z sunt cochleæ quædam, perennes dictæ, cum suis etiam manubrijs volubilibus, Circulum Azimuthalem, in æquilibrium Horizontis disponentes, & totum Quadrantem in verticale planum dirigentes, prout exigunt perpendicularia apud V & VV signata. Cætera constant ex indicatione factâ superius citato loco, Ubi hic idem Quadrans aliter & aliquantò commodius ordinabatur. Non igitur lubuit plura de hoc explicationis loco repetere, nè fastidiosè eadem, quæ priùs dicta, recoquerem. Ut verò spatium subjectum nihilominus, veluti antea, compleretur; Hexametrum Carmen additum est, quod Nobilis & Doctus Adolescens FRANCISCVS GANSNEB TENGNAGEL, qui aliquandiu mihi fuit domesticus, meæq; è Daniâ migrationis comes, quò huc subjungeretur, ex tempore concinnavit.

CEDITE vos humiles Artes, curæq; supine
Cedite; Nam Musæ tantum supra extulit omnes
Uranie Divina caput, Cælestia quantum
Exuperant Terras, quantum lux alma tenebras
Vincit: Et os homini DEVS ipse, ut Sidera spectet,
Tam sublime dedit, quò sursum lumina tollat,
Æthera suspiciat, normæ vaga Sidera subdet,
Felicis igitur, quibus hæc sunt Enthæa curæ,
Dum quærunt & opes alii, & sectantur honores,
Delicias luxumq; petunt, & ludrica quævis
Tractantes, vitam stupidè pecorum instar inertum
Traducunt viles. Ab quò ignorantia cæca
Præcipites agit hos, quibus haut sunt ardua cordi?
Tu cui mens generosa superni seminis igne
Ardet, in Æthereos alacris conscende recessus.
Huc age Timochares, Ptolemæe, Copernice, quamvis
Confissi nimium, fallacibus Instrumentis.
Illicet an Turrim liceat conscendæ parvis
Præcelsam gradibus, Cælosve apprehendere conto?
Ut dextrè Astriferi pateant penetralia Mundi?
Quæ nisi vos olim frustra curæ, daretur
Sidera nunc Numeris melius subducere vestris.
Tu verò, cui mens Divis contermina, ad es dum
TYCHO, Danorum celeberrima gloria gentis:
Talia te placuit Superis obstâcla videre
Viribus humanis cedentia; ferq; labori
Subsidium Herculeo, quem non benè pertulit Atlas.
Organa da facilis, quæ maxima & optima nôsti

Condere, quæq; liber tuus hic communicat Orbi:
Annis ter septem, quibus Astra micantia toto
Lustrasti assidue fixa atq; vagantia Cælo.
Singula quæ facili gyro, licet invia quondam,
Duxisti in normam, totus cui obtemperat Æther.
O Dani celebres! ô terq; quaterq; beati,
Hunc genuisse virum tantum quibus Astra dedere!
Major at hinc vobis (fieri quis posse putasset?)
Gloria nunc surgit, quòd, quem retinere licebat,
Vestrum Teuthoniæ non invidistis alumnum.
Forsitan hoc summus voluit DEVS ille Deorum,
Quò decus Vraniæ Terras penetraret in omnes,
O FRIDERICE pater Patriæ, memorabile cujus
Nomen in Orbe viget, tua non laus infima, quod tu
TYCHONEM excipiens, fovisti sponte laborem
Egregium, qui animos ingentes, cordaq; tanget,
Cultoresq; sui celebres æquabit Olympo.
Quòd verò Patrias nunc TYCHO reliqueris oras,
Celfo animo perfer, veluti facis: Undiq; tellus
Magnanimo natale solum. Salve incola Mundi;
Sat Boreæ Danisq; datum. Maçte inclyte TYCHO,
Hoc magè perge tuas laudes diffundere in Orbem,
Perge opus æternum cupidis pertexere, perge
Ingenii eximio producere pignora fructu.
Sicq; tuum uberius nomen ventura loquentur
Sæcula, dum auricomus numerabit Cynthius Annos,
Dum vaga per menses mutabit cornua Luna,
Cunctaq; dum toto fulgebunt Sidera Cælo.

Fidei & observantiæ testandæ
causâ

FRANCISCVS GANSNEB TENGNAGEL F.

DE ALIIS